

ASIJSKÝ DENÍK

Duben–květen 1999

Na filmovém plátně ve stříbrošedém boeingu mizí poslední titulky romantického filmu příznačného názvu Heat and Dust (Vedro a prach). Teoretická příprava na příjezd do Asie je dokonána. Je půl jedenácté v noci indického času, čumák letadla už mlsně olízlo venkovních předpůlnočních dvaatřicet stupňů Celsia. Je polovina dubna a já jedu do Dillí moderovat konferenci českých velvyslanců o Asii. V této chvíli ještě ani nevím,

jak moc se zkomplikuje situace s kosovskou válkou, kterou vedeme takřka na našich hranicích. Za několik dnů se mě jeden z velvyslanců vyzývá vě zeptá: „Kolik Kosovských polí je v Asii?“ a já mu pro samu dekadentní marnost vynucené odpovědi, která by musela znít „stovky, jestli ne tisíce“, raději vůbec neodpovím.

Posouvám si hodinky o tři a půl hodiny kupředu při vědomí toho, že Asie je prostě o relativitě času. Anebo spíše právě o tom je náš vztah k ní. Asie sama si čas již po staletí neuvědomuje. To jenom my Evropané a Američané ještě pořád uvažujeme, jestli je Asie před námi, tisíciletí za námi, nebo snad odjakživa úplně mimo. I Euroameričané z přesvědčení už ale vědí, že počítat asijský čas jinak než v nadčasových vývojových cyklech je asi stejně smysluplné jako ho třeba vážít decimálkou.

Otevírám svou duši Dillí a ono vstoupilo, horké, třpytící se a velmi nevoňavé.

INDIE

Indie má teď asi miliardu obyvatel. Indie není vůbec žádná země, to je prostě kontinent. Pro malé srovnání – kdyby se třeba indický stát Maháráštra, o který na světě nikdo až tak zvláštní zájem nejeví, přestěhoval na náš „nejstarší“ kontinent, byla by v Evropě Maháráštra státem největším, nejlidnatějším i nejvlivnějším.

* * *

Dillí není typické indické město a diplomatické New Delhi už vůbec ne. Široké pohodlné asfaltové silnice, pravidelně přerušované každé dva kilometry kruhovou křižovatkou, spálené, ale ne zcela špinavé pruhy trávy okolo silnic, Brána Indie jako kopie pařížského Vítězného oblouku a rozsáhlé komplexy prezidentského paláce, ministerstev a přízemních vil

* Kosovo pole bylo místem bitvy mezi balkánskou aliancí – Srby – a tureckou armádou v roce 1389. Přestože zde Srbové prohráli, stalo se ikonickým místem srbského nacionalismu. A bylo často připomínáno v době války v Jugoslávii v 90. letech minulého století.

s bílými sloupy po britských úřednících, to vše si stále udržuje charakter fungujícího evropeizovaného koloniálního města. Snad největším překvapením Indie je ovšem prostor. Na rozdíl od jiných asijských koutů se v obrovské zemi miliarda lidí bez problému ztrácí a tisícíhlavé davy na ulicích nejsou severoindickým specifíkem. Odevšad kamkoliv je daleko, ale cestou nepotkáte na chodnících a sluncem sežehlých travnatých plochách často víc než desítku lidí. Výjimku tvoří samozřejmě tržiště starého Dillí a chrámy.

* * *

Procházím největším hinduistickým chrámem v Dillí, který žije díky své výhodné poloze ze štědrých darů ekonomicky prosperující střední vrstvy bydlící ve vilkách v okolí. Každý si zde nalezne své a komplex obsahuje svatyně zasvěcené bohu Ganěšovi, Šivovi, Krišnovi i opičímu Hanumánovi. Pochodují chladivými chodbami bosý, jak si žádá hinduistický zvyk, těžká vůně vonných tyčinek je rozháněna všudypřítomnými větráky a na oltáři proti mně tančí všemocný sádrový Šiva. Chrámový kněz se dotýká sochy a otírá jí nohy na znamení úcty, podobně, jako se tomu žádá od hinduistické ženy při příchodu tchána do domu.

Při prohlídce stovek modrých Krišňů s flétnou a kravami, desítek velmi pestrobarevných opodílí Hanumánů, čertovsky se šklebících na své obdivovatele, si nemohu nevzpomenout na večer u jedné Češky, žijící již léta se svým manželem na indickém subkontinentu. Moravská žena indického manžela zcela ovládla, a proto se u nich doma hovoří česky, všechny děti hovoří česky a manžel se chová jako v Hodoníně, snad až na jednu výjimku. V evropsky zařízené kuchyni visí na zdi obrázek sloního boha Ganěši, hrajícího stovkou barev.

„A k tomuhle on se vážně každý večer modlí,“ říkala mi má krajanka s těžko skrývanou znechucenou apatií.

* * *